

FILIPOS MACĀRĀRĒ

Pablo jóaripū

Ãñuduticorigue

¹ Yuu Pablo, teero biiri Timoteo māā Cōāmacūrē padeorá Filipospu niirārē ãñudutia. Usā Jesucristore padecotera māārē niipetira cūāmena niirārē, māārē suonírārē,* teero biiri cūārē tiiápuraçārē† jóaa.

² Māārē Cōāmacū marī Pacu, Jesucristo marī Ōpū ãñuré ticoaro; ãñurō niirecūtiri tiiáro.

Jesuré padeoráre Pablo sāibosárigue

³ Yuu māārē wācūrecōrō yuu Ōpū Cōāmacūrē usenire ticoa.

⁴⁻⁵ Sicato māā padeonucārito, téé atitópucārē ãñuré queti maquēmena māā yūare tiiápua. Teero tiigú, yuu sāirécōrō māā niipetirare useniremena sāibosárucua.

⁶ Māā Jesuré padeonucārī, Cōāmacū māārē ãñurō tiigú, wasorí tiirígū niiwī. Yuu ateré masiā: Teero māārē wasomuānucārī tiigúdaqui, téé Jesucristo putuaatiripu.

⁷ Māā niipetirare yuu teero wācūpadeori, ãñuniā. Yuu māārē maijīgū, teero wācūā. Cōāmacū marīrē sīcārībíro tiiápuriqū niiwī. Yuu peresuwiipu duiri, teero tiiápuriqū niiwī. Teero biiri yuu queti beserí basoca putopu niirī, ãpērā Jesuyé quetire ñañarō

* **1:1** Pecasāyemena: obispos. † **1:1** Pecasāyemena: diáconos.

jīndugari, “diamacárā niiā” jīñ yuu wederi, teerora tiiápurigu niiwī.

8 Cōāmacū yuu máärē bayiró maírére masīqui. Jesucristo cāñ máärē maírōbirora yuucā mañā.

9 Yuu Cōāmacūrē máäye maquérē sāigū, “cāmerī maínemóárō” jīñā. “Masírémena cūñā maírére ēñoárō” jīñā.

10 Teero maírā, ãñurére besemasīñadacu. Cristo p̄tuaatiri, ñiañaré manirā, wapa c̄ohéra buajeánoñadacu.

11 Jesucristo máärē ãñurére tiirucúra niirī tiiáro. Basocá máñ teero tiirí ñiarā, Cōāmacūrē “ãñunetōjōñā” jīñādacua.

Yuu catigūja, Cristomena niiā

12 Yáa wederabiro niirā, ateré máärē masīñ boogá: Yuure wáaremena ãñuré queti nemorō sesajōñā.

13 Teero tiirá, niipetira romanuā ōpūye wiseripū coterí basoca “cāñ Cristoyere wederé wapa pere-suwiipū niiñ” jīñya. Ápērā ãnopú niirācā teeré masīñya.

14 Pañ Jesuré padeorá yuu peresuwiipū duirére t̄ojírā, marí Ōpārē padeotutúanemocua. Teero tiirá, Cōāmacūye quetire cuiro manirō, wācūtutuaremena wedecua.

15 Sīquérā yuure ñiatutira, yuure netōnucādugara, Cristoyere wedeayira. Ápērāpē ãñurō tiidugáremena cūñyere wedeayira.

16-17 Cūñjā yuure mañña. Ateré masīñya: Cōāmacū yuure ãno cūñrigū niiwī, ãñuré queti “diamacárā niiā” jīñ wedearo jīñgū. Yuure ñiatutirape yuu nemorō niidugara, Cristoyere wedeayira. Basocá

padeoáro jíírã mee buecua. Yuu peresuwiipu duiri, yuure ñañarõ wäcürí tiidugára tiicúa.

18 Äñujäädacu. Yuure ñañarõ tiidugápacara, o apeyé diamacá maquérë wededugara, Cristoyerena wedecua. Cüyye maquérë wederi tuogú, useniã.

Teero usenirucujágädacu.

19 Ateré masíjigü, useniã: Múã sâibosáremena, teero biiri Espíritu Santo Jesucristo ticorigü yuure tiiápuremena niipetire yuure wáare äñurõ yapacutíadacu.

20 Yuu Jesucristoyere wedehegu, bobobócu. Bi-irope booa: Cuiro manirõ, tutuaremene cüyyere wederucudugaga. Yuu tiirucúrobirora tiidugága. Teero tiigú, mecatígärë, too síropucárë yuu catigu o diagü, yuu tiirémena “Cristo äñunií” jíírí tiigúdacu.

21 Yuu catiguja, Cristomena niiã; cüyyere tirucujágädacu. Diari, äñuádacu yuure; cüümena niirucujágädacu.

22 Yuu catirí burrecori dásari, Cristoye maquérë pademasíä ména. Teero tiigú, yuu diari, o yuu catiri, ¿deerope tiigúdari? jíímasíriga.

23 Ate püawämé beseri, wisió niiã. Ateré wäcüsuguea: Diadugaga Cristomena niigüdu. Yuure nemorõ äñuádacu.

24 Too síro ateré wäcüä: Yuu catigüpe, määärë nemorõ tiiápugüdacu.

25 Teero tiigú, “diaria ména” jíí wäcügü, catigüdacu, mää niipetirare tiiápugüdu. Mää yuu tiiápuremena jööpemena nemorõ padeó, useniádacu.

26 Yuu määmena niirí súcä, mää Jesucristore bayiró usenire ticoadacu.

27 Ateré ãñurõ t̄oyá: Cristoye queti ãñuré queti j̄irõbirora tiiréc̄tiya. Múã teero tiirí, yuu múa puto o aperopá niigü, atequetiré t̄odugáa: Filipos macárã sícáribíro padeorá tiiyáira; sícáribíro ãñuré quetire padeorére “diamacá maquë niiã” j̄í wedera tiiyáira;

28 “cúärē cāmotárare cuiriayira” j̄írē quetire t̄odugáa. Múã teero tiirí, múaaré cāmotára pecamep̄ wáadarere t̄omasíñadacua; múa Cōämacü netõnéädara niirépere ñamasíñadacua. Cōämacü cúärē teeré masíñi tiiquí.

29 Cōämacü múaaré ãñurõ tiirígu niiwí. Cúñ ãñurõ tiirémena puaró cūñrigü niiwí. Sicaró ate niiã: Múã Cristore padeocú. Aperó ate niiã: Múã Cristore padeoré wapa ñañarõ netõñadacu.

30 Múã Jesuré padeoré wapa yuu tiiróbiro ñañarõ netõñayiro. Yuu ñañarõ netõñi, múa ñawá. Teerora súcā mecatígä yuare wáarecárē t̄aoçú.

2

Jesucristo tiirírobiro tiidutírigue

1 Cristo múaaré wācütutuari tiiquí; cūñ múaaré mañigü, ãñurõ yeeripünacutira niirí tiiquí; Espíritu Santo múaämena niiquí; Cristo múaaré maigü, bóaneõ ñaqui.

2 Teero tiirá, múa tiiréc̄tiremena yuare bayiró usenigü niirí tiiyá. Ateré tiiréc̄tiya: Ñurõ t̄omasíñá niiña; cāmerí mañá; sícüpöna tiiróbiro niirec̄tiya; sícáribíro wācüñá.

3 Múâye díchare boosârijäña; “äpêrã nemorõ niïä” jïï wäcûrijäña. Teero wäcûrõno tiirá, äpêrã mûâ nemorõ tiimasîrere wäcû, cûârë ãñurõ tiiyá.

4 Mââye maquë díchare “ãñurõ wâaaro” jïï wäcûrijäña. Äpêrâcârë “ãñurõ wâaaro” jïïrâ, tiiápuya.

5 Mûâ Jesucristo wäcûrirobirora wäcûña:

6 Cûâ Côâmacû niirecatirere cæopacâ, atibârecopâ jeagu, “yuu ûmûâsepâ niigû niirecatirere duurícu” jïï wäcûriyigu.

7 Teero jïïrõno tiigâ, cûâ booró cûâ õpâ niirére duujâ,

padecotegâ tiiróbiro wâayigu.

Marî tiiróbirora bauâyigu.

8 Teero tiigâ, atibârecopâ niigû, “yuu booró tiiría” jïï wäcûrucuyigu.

Cûârë sîâdugári, “Côâmacû booró tiigûda” jïïyigu.

Curusapâ bobooro netõ, diapacâ, netõnâcâriyigu.

9 Cûâ teero tiiré wapa Côâmacû cûârë niipetira sotoapâ dutigûdure cûûrigâ niiwî.

Côâmacû cûârë uputí maquë wâmerë ticoyigu.

10 Teero tiirâ, niipetira ûmûâsepâ niirâ, ditapâ niirâ, dita docapâ niirâ

Jesús wâmerë thorá, cûâ díamacapâ ñicâcoberimena jeacûmuâdacua.

11 Teero biiri niipetira biiro jïïâdacua: “Jesucristo niipetira Õpâ niiî”.

Teero jïïrâ, Côâmacû Jesús Pacâre “ãñunetõjõâ” jïïrâ tiiâdacua.

Jesuré padeorá sîâwócore tiiróbiro niiîya

12 Teero tiirá, yuu mañrã, yuu määmena niirõ, ãñurõ yuará niiwã. Mecütgärẽ yuu aperopá niirõ, nemorõ teeré tiiyá. Mää netõnénorira niiã. Teero tiirá, Cõamacärẽ cuiremena ññaña, cãrẽ netõnucãrõ jíirã. Cãu määrẽ “ãñurõ tiirécetira niiýa” jíirí tuodugára, ãñurõ tiiyapácutiya.

13 Cõamacã määrẽ cãu booré ãñurére tiidugári tiiquí. Cãrã määrẽ tiiápuchi, cãu boorére peotimasãrõ jíigã. Teero tiirí booquí.

14 Niipetire apeyenórẽ tiirá, cúaro manirõ, ñañarõ jíirõ manirõ tiiyá.

15 Teero tiirá, ñañaré tiirírirabiro ñañaré tiihéra niiãdacu. Atibáreco macãrã ñañaré tiirá, ãñurõ tiirére boohéra watoapu mää Cõamacã põna ñañaré manirã niiã. Mää ãñurõ tiirémena sãwócore tiiróbiro cãárẽ diamacã tiirére êñoñá.

16 Teero biiri cãárẽ catiré petihére ticoré quetire wedeya. Mää teero tiirí, Cristo puthaatiri bireco jeari, yuu bayiró usenigãdacu. “Bári peti Filipos macãrãrẽ bueriyu”, jíimasigãdacu.

17 Basocá määrẽ ñañarõ tiipacári, mää Jesuré padeorucuayiro. Mää padeoré Cõamacärẽ ãñuré ticoré tiiróbiro niiã. Yuu Jesuyére wederé wapa sãbócua. Yuhre sãärõ, yée díi mää Cõamacärẽ ãñuré ticoré sotoa vino píopeore tiiróbiro niiãdacu. Teero tiipacári, yuu usenigãdacu. Määcã useniapuya.

18 Määcã yuu tiiróbirora usenirõ booa. Yuhre sãpacári, yuumena useniñia.

Timoteo, Epafroditoye maquẽ

19 Marõ Õpã Jesús boorí, máata Timoteore mää puthapu ticocoguda, määye quetire thogú, usenigãda jíigã.

20 Timoteo dícu yuu tiiróbiro wācūñ; cūñ yuu tiiróbiro māärē ãñurō wáari boogú, bayiró wācūrecutii.

21 Äpērā cūñaye dícre wācūrecuticua; Jesucristoyepere wācūrecutiricua.

22 Múäpeja Timoteo diamacú tiirére masitoacu. Sícā cūñ pacumena padegú tiiróbiro yuure ãñuré quetire bueapurucui.

23 Teero tiigú, yuure wáadarere yuu masíri siro, cūñrē múa putoptu ticocoguda.

24 Marí Ópú yuure wācūtutuari ticorémena ateré jíñä: Yuccā máata múa putoptu wáagudacu.

25 “Múa putoptu yuu baibiro biigú Epafroditore ticocoro booa”, jíñ wācūñ yuu. Múa basiro yuure tuiápututira, cūñrē ticocorira niiwú. Cūñ yuu menamacú, yuure bueapugú, surara ñañarō netöröbirora yuumena ñañarō netögú niiñ.

26 Cūñ māärē bayiró ñadugai. Cūñ diarecutire quetire múa masíri tuogú, bayiró wācūrecutiwi.

27 Diamacárä niiñä: Bayiró peti wáawi. Diaré putoptu niiwí. Cūñ bayiró diarecutipacari, Cõamacú bóaneö ñawí. Cūñ dícre bóaneö ñariwi; yuccärē bóaneö ñawí, yuure nemorö boorituari jíñgú.

28 Múa cūñrē ñarä, useniradacu. Teero tiigú, cūñrē boyeromena ticocodugaa. Múa usenire quetire tuogú, yuccā usenigüdacu.

29 Teero tiirá, useniremena cūñrē bocaya. Marí Ópärē padedoráre bocarirobirora cūñrē bocaya. Nipetira cūñ tiiróbiro niirärē quioníremena ñaña.

30 Cūñ Cristoyere padecotegú niijígú, diajöämiwí. Diaró puto niipacú, múa tuiápuboriguere yuure tuiápuwi.

3

Biiro niirecʉtiro booa

¹ Yáa wedera, mecʉtígārē máã marĩ Ōpãmena nijjírã, useniña. Yʉʉ too suguero wederiguere wedenemorĩ, yʉure potocõria. Yʉʉ wedenemorĩ, máärẽ tiiápucu.

² Ñañaré tiiráre cuiya. Cúãrẽ “díayia cúara tiróbiro niíyã” jíjã yʉʉ. “Cōnerígu yapa macã caseróre widecõãña, catiré petihére búaáro jíjírã”, jíjíyã.

³ Marĩye õpãurírẽ tiiré marĩrẽ âñurãrã niirẽ tiiría. Teero widecõárõno tiirá, Espíritu Santo tiiápuremena Cõãmacûrẽ âñurõ padeóa. Teero biiri Jesucristo marĩrẽ tiibosárere “âñunetõjõare niíã” jíjí wedea. Teeré tiirá nijjírã, Cõãmacã ññacoropʉ widecõánorira peti tiiróbiro niíã; cãyara diamacã niíã.

⁴ Marĩ tiirémena marĩ Cõãmacã ññacoropʉ âñurãrã niimasíatã, yʉʉ âñug̕rã niibojíyu cã ññacoropʉ. Yʉʉ ápẽrã nemorõ tii netõnacãmiwã.

⁵ Ate niíã yée queti: Ocho bʉrecori yʉʉ bauári siro, yʉure widecõárira niiwã. Yʉʉ Israelya põna macã niíã. Benjamínya põna macã niíã. Yʉʉ pacasãmã hebreoa niiwã. Teero tiigá, yʉʉ hebreoayʉ peti niíã. Moisére dutiré cūřiguere tiipetíguda jíjígʉ, fariseo basocʉ wáawʉ.

⁶ Cõãmacã ññacoropʉ tee dutirére bayiró tiipetídugagʉ, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ sñadugágu, nññurucúwʉ. Tee dutirére âñurõ tiigá niirẽ, sícã yʉure “tee dutirére âñurõ tiirí” jíjígʉno maniwí.

7 Too s̄agueropu yuu tiirécatirigue yuare wapacá niimiwā. Mecūtígārē yuu Jesucristore padeogá nijigü, “niipetire too s̄agueropu yuu tirígue wapamanía” jīñ t̄agueñaā.

8 Yuu c̄uomírigue nemorō yuu Ópū Jesucristore masiré wapacutínemoā. Jesucristore padeoré wapa niipetire too s̄agueropu yuu tiiríguere apeyenó marī boohérere cōārā tiiróbiro cōāwā. Jesucristo yuu Ópūrē c̄uodugágū, teero tiiwā.

9 Yuu c̄uāmena niidugaga. Moisére dutiré cūñriguere tiirígue wapa Cōāmacāmena niimasíria; Cristore padeoré wapape c̄uāmena niimasíā. Cristore padeorémena dích Cōāmacā basocáre “añurārā niiyā” jīñ īñaqui.

10 Ateré boogá: Cristore añurō masidugaga. Cōāmacā cūñ tutuaremēna Cristore masōrigü niiwī; yuu tee tutuarere masidugaga. Cristo ñañarō netō, diarirobirora yuuçā ñañarō netō t̄agueñadugaga.

11 Teero tiigá, yuuçā diarira masāmūādarobirora masāmūādugaga.

Marī añurō peotídugara, wācūtutuaro booa

12 Tee yuu boorére “tiipetítoawu” jīñgū mee tiia. Niipetirere diamacā tiiría ména. Teero tiirípacu, Jesucristo tiiróbiro niidugagū, tutuaromena c̄uāyere tiirucúa. Cūñ yuare beserigü niiwī, teero tiiáro jīñgū.

13 Yáa wedera, “yuu Jesucristobiro tiipetía” jīñria. Biirope tiia: Too s̄aguero yuu tiirucúriguere wācūria; yuu Ópū “¿deero tiirí booi yuare?” jīñgū, bayiró c̄uāyere tiirucújāā.

14 Añurō peotídugaga, Cōāmacū yuuare cūū “ticoguda” jīriguere ñeeguda jīgū. Marī Jesucristomena niirārē teeré ticogudaqui.

15 Niipetira Jesuré padeotutúarano yuu jīnāriobirora wācūrō booa. Mūā merēā wācūrī, Cōāmacū māārē diamacū wācūrī tiigudaqui.

16 Cōāmacū marīrē tuomasíre ticoloró jeatuarodiamacú tiirécetiro booa.

17 Yáa wedera, yuu tiirére añurō iñacūña. Apērārē ûsā tiiróbiro tiirácárē iñacūña.

18 Too s̄gueropu pee māārē wedetoawu. Utirémena jīnemoguda sūcā. Pa “Cristore padeó” jīpacara, cūrē iñatutira tiiróbiro niiýya. Cūā cūū curusapu diabosariguere boohérabiro niiýya.

19 Cūā too síropure pecamepu yapacatíadacua. Cōāmacū boorére tiidugáripacara, cūā booré dícure tiidugáya. Bobooro tiirére boboró manirō “tiijāwū yuaja” jī wedeeya. Atibáreco maquē dícure wācūuya.

20 Marípeja ûmūäsepú wáari basoca niiā. Toopú maríya macā peti niicu. Marīrē netōnégū ûmūäsepú niigú p̄tuaatiadare yuera tia. Cūrā marī Õpú Jesucristo niiñ.

21 Cūā p̄tuaatigú, maríye õpūärī bári niirére wasogudaqui. Waso, cūuya õpūñ ãñurí õpūñ tiiróbiro tiigudaqui. Cūā niipetirere cū docapu p̄tuaári tiimasíqui. Teerora cū tutuaromena marīcárē wasorí tiigudaqui.

4

Jesucristomena usenirucudutire

1 Teero tiirá, yáa wedera yuu mařrã, yuu műärẽ wedearirobirora marĩ Œpürẽ padeorucújãña. Műärẽ ïñadugaga. Múã yuu re usenirĩ tiirá niiã. Yuu műã padeorére ãpérärẽ useniremena wedea.

2 Evodiare, Síntiquere ateré jíïä: “Múã marĩ Œpürẽ padeorá numiã niijírã, műã cãmerĩ ïñadugaherere duujãña; ãñurõ niirecütiya”, jíïä.

3 Muu yuu menamacü, cüärẽ tiiápuya, ãñurõ niirecütiaro jíigü. Cüacã ñañarõ netõpacára, ãñuré quetire yuu, Clemente, teero biiri ãpéräména wedewa. Catiré petihérere cüorá wãmerẽ jóaturipüpu cüä wãmerẽ jóatunocu.

4 Múã marĩ Œpãmena niijírã, usenirucujãña. Jíñemogüda súcä: Usenirucujãña.

5 Múã ãpérärẽ bóaneõ ïñarére niipetira masiãrõ. Marĩ Œpã püthaatiadaró péero düsacú.

6 Műärẽ noo booró wáarere wäcüpatirijãña. Bi-irope tiiyá: Niipetire műärẽ wáarenorẽ Cöämacüre wede, cüärẽ tiiápure sãñá. Cüärẽ sãñrã, usenire ticoya.

7 Múã teero tiirí, Cöämacü ãñurõ niirecütiiri tiigádaqui. Tee ãñurõ niirecütiire műäpüre jeari, műã basiro ïñamanijöäädacu. Múã Jesucristomena niijírã, tee ãñurõ niirecütiiremena ãñurõ wäcü, ãñurõ yeeripüncütiadaró.

Ãñurére wäcünuusedutire

8 Yáa wedera, műärẽ ateré wedeyaponogüda. “Niirõrã niiã” jíírére wäcüña. Teero biiri quioníremena ïñaré, diamacü niiré, ñañaré maniré, Cöämacü tüsaré, basocá ãñurõ wedesere, ãñuré, usenirĩ tiirére wäcüña.

9 Yuu múäre buegú niiwú; yuu bueriguere múã taowú. Yuu ãpéräména ãñurō wedeapuiguere taowú; yuu tiiriguere ññawú. Teero tiirá, yuu tiiróbirora tiiyá. Máã teero tiirí, Coämacú ãñurō niirecatirere ticogú múämena niigúdaqui.

Filipos macärä Pablore niyeru tiiápurigue

10 Mecäpára múã yuure tiiápuarira niiwú súcá; yuure wäcüayiro. Teero tiigú, marí Õpáre usenire ticoa. Máã yuure wäcürucumiriguere masiá. Wäcüpacara, deero tii tiiápurere ticocomasíririra niiwú.

11 “Apeyenó yuure dussaa”, jígú mee tiia. Yuu cuorénomena usenimasá.

12 Yuu bóaneögú niimasá; teero biiri cuonetögú niimasá. Yuure noo niiré wáari, useniremena niimasá. Yapigu, juabóagu, cuonetögú, cuohégucá niimasá.

13 Yuure noo niiré wáari, Jesucristo yuure tutuare ticogúmena niipetirere nucámasá.

14 Yuu nucámasípacari, teero yuu ññañarō netörítabe, yuure tiiápura, ãñurō tiiríra niiwú.

15 Máã Filipos macärä ateré masá: Yuu múaya dita Macedoniapu ãñuré quetire wedenucäritabe, toopu niiärigu wáari, máã dich yuure tiiápuruu. Æpérä Jesuré padeorí põna macärä cúã ãñuré quetire ñneeré wapa yuure apeyenóre ticoririra niiwú.

16 Yuu Tesalónicuni capu niirí, teerora tiiwú: Apeyenó yuu boorére pee ticocorucurira niiwú.

17 Yuu múäre apeyenó ticoré dichre boogú mee tiia. Máã yuure tiiápuri, Coämacú múäre ãñunemorō tiigúdaqui. Teepérä ññadugaa.

18 Niipetire máa ticocorigue jeatoaa. Teero tiigá, yábooré nemoró cáoa. Máa Epafroditomena ticocoriguere ñeewü. Teero tiiró, yáure dásaríá. Máa ticocorigue Cámacáré ticoré tiiróbiro niiá. Cáu ñácoropure sitiañúre busemácore tiiróbiro cáu tusaré niicu.

19 Cámacá yá Õpá máäré niipetire dásarére ticogádaqui. Cáu Jesucristomena pee peti ãñurére cáonetónácáqui.

20 Marí Pacá Cámacáré “ãñunetógá niií” jírucujáada. Teerora jíuáda.

Ãñudutiyaponorigue

21 Niipetira Cámacáré padeorá Jesucristomena niirá ãñuáró. Maríya wedera ãno yáumena niirá máäré ãñuduticoya.

22 Niipetira ãno macárá Cámacáré padeorá, ro- manuá õpáya wiipá niirácá bayiró ãñuduticoya.

23 Marí Õpá Jesucristo máäré ãñuré ticoaro. Nocórórá jóaa.

Cõāmacã̄ mecã̄ wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8